

Taalonderwijs op de nieuwe basisschool

1 januari 1981

Auteurs: Sander van Gangelen, Dorian de Haan

Volume: 12

Nummer: 4

Pagina's: 3-9

Documenten

- [moer_jrg12_035.pdf](#)

sander van gangelen dorian de haan koio l b0 taalonderwijs uitgangspunten op de nieuwe basisschool in artikelen over de integratie van kleuterschool en lagere school vormen termen als onherroepelijk onvermijdelijk geen vrijwillige zaak een vast ingrediënt scholen moeten er is een nieuwe wet op het basisonderwijs het zijn termen die een negatieve bijklank hebben dat komt dan waarschijnlijk niet zozeer vanwege het doel van die integratie een school voor kinderen van 4 tot 12 jaar alswel doordat het een gigantische operatie is die veel voorbereiding vergt en die vergaande consequenties heeft voor leerkrachten en schoolleiding een basisschool ontstaat immers niet zonder meer uit een samenvoeging van speelwerkplan van de kleuterschool en leerplan van de lagere school met eventueel het inrichten van dezelfde koffieruimte voor de leerkrachten integratie van de schooltypen heeft meer pretenties het moet een school worden waarin het continue leerproces van kinderen van 4 tot 12 jaar is gewaarborgd waarin de breuk van speelschool tot leerschool is weggewerkt dat betekent een hoop verandering voor de kinderen daar is het tenslotte om begonnen voor de leerkrachten en voor de school integratie voor de kinderen waardering van gedrag van kinderen een van de grondbeginselen van het kleuteronderwijs is te er zijn zoveel verschillen tussen de kleuter en lagere school dat kinderen zich veilig voelen kleuter gere school dat het erop lijkt alsof de kleuter en leerkrachten zullen ernaar streven een vertrouwde lagere schoolkind twee verschillende mensen sfeer te scheppen een prioriteit die op de lagere school soorten zijn op de kleuterschool mogen kinderschool zeker niet in dezelfde mate geldt waar spelen op de lagere school is de tijd rijp voor men soms al te lichtvaardig over denkt doelen het leren dat is misschien extreem gesteld het van een kleuterleider zijn onder meer werken raakt wel de kern van het verschil in benadering vanuit de leef- en belevingswereld van het kind van kinderen dat bij de meeste scholen is te ontsluiten op de eigen ontwikkeling van kinderen staten het verschil heeft consequenties voor zonder vaststaande eisen te stellen aan iedereen doelstellingen inhouden van het onderwijs en aandacht voor de individuele kleuter waarbij de 3 emotionele en sociale ontwikkeling zeker zo belangrijk zullen moeten

voeren dat vereist dat men in langrijk is als de cognitieve zicht heeft in elkaars opvattingen en activiteiten de wereld van de grote school is veel volwasse kijken en praten met de schoolteams de school ner de eerste klas is het startpunt van de voor begeleidingsdiensten ouders besturen in verga bereiding op het latere beroepsleven en de vaar deringen buiten schooltijd wat is dat op digheden die daarvoor nodig zijn in westerse applicatie en integratie voorbereidende cursus maatschappijen zijn dat vooral intellectuele vaar sen een moeilijk tijdrovend proces en dat naast digheden de voorlees en prentenboeken de het gewone schoolwerk er wordt zoveel ge poppen en blokken het zand en de puzzels de vraagd dat leerkrachten vaak het gevoel hebben liedjes en spelletjes moeten de eerste plaats af het nauwelijks aan te kunnen ook een thema staan aan de meer serieuze zaken waarin kinde nummer als dit lijkt weer de zoveelste claim te ren goed of slecht blijken te zijn kinderen krij leggen een aanslag te willen doen op tijd die er gen een vaste plaats waarvan ze niet zomaar mo nauwelijks lijkt te zijn maar de schrijvers sters gen weglopen ze mogen niet zomaar meer wat zijn zich terdege bewust van het feit dat verande zeggen een kind voelde het zo aan na de eerste ren een langzamer proces is dan je misschien zou schooldag het was wel leuk alleen bleef die ene willen een nieuwe basisschool in 1983 ja het mevrouw er maar steeds doorheen praten 12 kin begin ervan plannen kunnen niet zomaar onmid deren moeten echt aan het werk er is leerstof dellijk worden uitgevoerd tussen leerkrachten die moet worden geleerd door iedereen produk van beide schooltypen zijn verschillen die integra ten worden belangrijk kinderen die nog liever tie bemoeilijken zo is er een verschil in oplei spelen kinderen die er veel moeite mee hebben ding vaak in leeftijd leerkrachten in het lager het zijn kinderen die het stempel nog niet onderwijs hebben vaak meer ervaringsjaren om schoolrijp of een buitengewoon onderwijskind dat er minder doorstroming is het zijn meestal krijgen in de eerste klas blijven kinderen zitten leidsters op de kleuterschool en natuurlijk doen worden kinderen verwezen naar lom of mlk zich ook hier verschillen tussen vrouwen en man scholen nen in vergaderingen gelden daarnaast zijn de leerkrachten van de lagere school altijd in de kinderen worden vanaf de eerste klas vooral be meerderheid een duo leiderschap van hoofdleid oordeeld op hun prestaties want ze moeten ster van de kleuterschool en hoofd van de lagere over kunnen leerstof en jaarklassensysteem zijn school zien velen niet als voor de hand liggende richtinggevend sociale en emotionele aspecten oplossing waardoor ook de schoolleiding vaak worden losgekoppeld van leren een zwaar discussiepunt is de school slaagt erin volgens guus kuyer van allemaal problemen die moeten worden over het leergierige kind een cijfertjesjager te maken 4 wonnen wil men op een lijn komen langzamerhand verdwijnt de nieuwsgierigheid het experimenteren de onderzoekingslust en i ntegra t ie v oor d e sc h oo l het gaat met de beste bedoelingen wordt er dan niet geleerd op de kleuterschool t wee verschillende schooltypen samengevoegd wordt er dan niet gespeeld op de lagere school dat moet een veranderingsproces zijn a ls het natuurlijk wel maar het gaat om verschil in goed is ee n vernieuw in gs p roces v er n ie uw i ng accenten daarom is het belangrijk als de integra n iet allee n o p een pu nt de overga n g va n k le uter tie problematiek stimuleert tot praten over spe n aar lagere sc h oo l h et m oet o

m ver n ie uw ing len en leren wanneer leren kinderen hoe be gaa n d ie co n se qu e nties h eeft voor d e h ele b asis langrijk is spel hoe belangrijk is leren wat valt sc h oo l h oe m oet d ie eruit gaa n zie n er te leren heeft guus kuyer gelijk als hij stelt dat 99 procent van de leerstof overbodige integ ratie tot ee n basissch ool e n d e vo n ballast is de von staat onderwijs voor waarin kinderen le integ ra tie voor d e l ee rkrachte n ren reflecteren op de werkelijkhei d om hen heen k i ndere n groeien op in ee n m aatsc ha pp ij wa ar in de discussie over inhouden en werkwi- jzen is een m ense n ond erg esch icht wor d en g em aakt aan sy s te van de belan- grijkste discussies die leerkrachten m e n o ok d e sch ool h eeft ee n sy stee m i n h et on 4 de rwijs worde n ki nd eren k lei n ge h oude n niet se de taak van de von tijdens het integratieproces rie us ge n o m e n ge m ani p uleerd en eenz i d i g gese is vooral een bijdrage te leveren in de discussies lecteerd op kennis d oor taalonderwijs kun je over taalonderwijs in de nieuwe basisschool mensen w eer b aar d er m ake n t egen m a n i pu laties d e vo n zet zich in voor dit soort taal- onderwijs i ntegrat ie e n taalonde rwij s de nieuwe basisschool biedt de mogelijkhe- den de integratie zal voor veel scholen direct verschil om de continue ontwikkel- ing van g kinderen beter len in de aanpak van het taalonderwijs te zien te begelei- den daarvoor is het in de eerste plaats geven kleuterleidsters zullen vaak zeggen ik nodig te letten op de manier waarop kinderen doe niks speciaals aan taalonder- wijs ik geef geen zich gedragen en gemotiveerd de wereld verken taallesjes wat door onderwijzers essen gein nen kinderen spelen en onderzoeken alles in hun ter- preteerd kan worden als ik geef geen taal on omgeving praten in zichzelf en met anderen in derwijs maar op de kleuterschool i s een sfeer van vertrouwen en een gevoel van veilig taal in allerlei activiteiten verweve n heid ontwikkelen zij een drang om op verkenning taalonderwijs niet alleen onderwijs als er taal te gaan op het rooster staat de basisschool kan een plaats zijn waarin kinde toch maken on- derwijzers essen de kleuterschool ren verwijten als kinderen in de eerste klas bi- jvoor de wereld om hen heen leren ontdekken in beeld nog onvoldoende begrippen voor het aan voor hen zinvolle gehelen actief betrokken vankelijk lezen beheersen te speels zijn e d zijn bij hun leerproces en de leerstofkeuzen uit die misverstan- den en de druk op het kleuter leren verantwoordelijkheid te dragen voor onderwi- js die hieruit ontstaan komen verschil eigen welzijn en dat van anderen als vol- waar lende oplossingen voort dige mensen worden behandeld en serieus ge som- mige kleuterleidsters uitent heftige kritiek nomen op de gang van zaken in de lagere school ze wei hun eigen interesses wensen en mogelijkheden geren zich aan te passen weren vervolgens elke uit te drukken en daarvoor op te komen om vorm van lees en rekenactiviteiten uit angst voor zich te kunnen ontwikkelen naar eigen aard en verintellectualisering van het kleuteronderwijs in hun eigen tempo anderen proberen kinderen voor het lager on ieren creatief te denken en handelen in situa derwijs klaar te stomen door het dwangmatig ties binnen en buiten de school aanleren van begrippen letters en cijfers bijvoor solidariteit en samenwerk- ing met de groep beeld met behulp van spelwerkbladen meer leren elkaars beperkingen leren onderkennen waarde te hechten aan meetbare eindresultaten en elkaars mogelijkheden waarderen en benut een strenge scheiding te hanteren tussen jongste ten in groepswork en oudste kleuters waarvan de laatsten lagere

voor een dergelijke opvoeding en maatschappelijk schoolwerkjes moeten doen erg veel geld uit te ke voorbereiding is een andere aanpak nodig een geven aan eenzijdig en duur materiaal voor de aanpak waarin een begeleiding van leerlingen ontwikkeling van het taal denken en hoeveel waarin ieder uniek kind zich kan ontplooiën in heidsbegrip zelfs diploma s uit te reiken aan het zijn haar eigen tempo voorop staat eind van de kleuterschool periode moedertaalonderwijs is een doorlopende begelei sommige leerkrachten uit het lager onderwijs ding van een reeds begonnen taalontwikkeling sluiten zich af voor elke verandering of vernieu het kunnen hanteren van deze taal als gebruiks wing of doen concessies die geen doorwerking middel in allerlei situaties moet nog grotendeels hebben naar het eigenlijke programma enerzijds worden geleerd de begeleiding van dit proces omdat zij zich bedreigd voelen door de onzeker dient niet gehinderd te worden door onderwijs heid die vernieuwen met zich meebrengt ander drempels zoals die tussen kleuter en lager onder zijds omdat ze de noodzaak tot verandering hele wijs en voortgezet onderwijs bestaan als het maal niet voelen moedertaalonderwijs groeit naar een situatie volgens ons voorbeelden hoe het niet moet hoe waarin kennis teruggedrongen is ten gunste van dan wel vaardigheid en attitude mag het geen middel zijn we zullen in dit themanummer over integratie om leerlingen te selecteren een aantal mogelijkheden laten zien die houvast 5 kunnen bieden bij het bepalen van keuzes daarmee deze te plaatsen en betekenis te ge we zijn ons ervan bewust dat het maar een aantal ven dit is de conceptualiserende functie van voorbeelden zijn taalonderwijs beslaat meer dan taal waar deze artikelen over gaan de artikelen over taal leren gebruiken om over hun wensen ge voorbereidend en aanvankelijk lees en schrijf on voelens gedachten na te denken reflectie is derwijs over leermateriaal en ervaringen van kin een voorwaarde voor bewustwording bewust deren over ontdekkend leren het schoolwerk wording een voorwaarde voor mondigheid plan een leeskring taal als middel tot communi taal leren gebruiken om hun wensen gedach catie taalonderwijs beweging en beleving hebben ten gevoelens uit te wisselen met anderen de wel de gemeenschappelijke noemer integratie en communicatieve functie van taal overeenkomsten in uitgangspunten in taal on leren in communicatie met anderen hun doe derwijsvisie len te bereiken informatie geven amuseren ontroeren overtuigen activeren e d het han u itgangspunte n delingsaspect of de pragmatische functie van taal w e w i l l e n e e n p o g i n g d o e n d e z e u i t g a n g s p u n t e n d e z e f u n c t i e s v a n t a a l z o u d e n d e e l u i t m o e t e n i n k a a r t t e b r e n g e n d a a r b i j m a k e n w e e e n o n d e r m a k e n v a n o n d e r w i j s i n t a a l b e h e e r s i n g e n t a a l b e s c h e i d n a a r d o e l s t e l l i n g e n e n i n h o u d w e r k w i j z e s c h o u w i n g m e t b e t r e k k i n g t o t l u i s t e r e n p r a t e n b e g e l e i d i n g e n e v a l u a t i e g e s p r e k s v o r m e n l e z e n e n s c h r i j v e n t a a l b e h e e r s i n g o p d e b a s i s s c h o o l m o e t z i c h r i c h w a a r v o o r t a a l o n d e r w i j s t e n o p h e t w o o r d z e g t h e t a l b e h e e r s i n g v a n o v e r d o e l s t e l l i n g e n e n i n h o u d t a a l h e t c r i t e r i u m v o o r d i e t a a l b e h e e r s i n g m o e t b i j h e t f o r m u l e r e n v a n u i t g a n g s p u n t e n v o o r t a a l d a a r b i j a f h a n k e l i j k z i j n v a n o n d e r w i j s i n d e b a s i s s c h o o l i s d e e e r s t e v r a a g w a a r n a a r k i n d e r e n w i l l e n l u i s t e r e n w a a r o v e r w a a r v o o r t a a l o n d e r w i j s o m d a a r o p e e n a n t z e w i l l e n p r a t e n l e z e n s c h r i j v e n w o o r d t e g e v e n i s n o d i g n a a r m e t v a n o v e r w i e w a n n e e r w a a r z i j d a t t e a n a l y s e r e n h o e k i n d e r e n h u n t a a l o n t w i k k e w i l l e n d o e n r e g i s t e r c o n t e x t s i t u a t i e l e n b e g i n s i t u a t i e w a a r v o o r z e h u n

taal willen gebruiken om te analyseren welke rol taal speelt in de totale informeren amuseren ontroeren enz en hoe ontwikkeling van kinderen ze dat willen doen te analyseren welke functies taal vervult voor taalbeschouwing is een middel om kinderen te mens en maatschappij leren nadenken over taal over de wijze waarop we zijn niet in staat hier in een handomdraai zo n de verschillende functies in taal gestalte krijgen analyse te geven we willen volstaan met enkele over hoe taal werkt taalbeschouwing staat in opmerkingen dienst van taalbeheersing kinderen leren naden kinderen ontwikkelen hun taal naar gelang ken over taal om m beter te kunnen hanteren hun behoeften om wensen gevoelens en ge aan taalbeheersing en taalbeschouwing willen we dachten verbaal te uite n uitdrukkelijk ook het creatief taalonderwijs en taal is in het hele ontwikkelingsproces een het omgaan met jeugdliteratuur koppelen taal middel om op eigen en andermans vrouws ge beheersen is ook creatief de taal hanteren taal drag en op de omringende wereld te reflecte produktie in de vorm van het maken van gedichten en reageren ten toneelstukjes poppenkastspelen en andere taal is voor mensen een middel om zichzelf en teksten is taal gebruiken in zijn conceptualiseren de werkelijkheid te leren kennen waarderen de communicatieve en pragmatische functies en veranderen taal wordt gebruikt om mensen het lezen van kinderboeken eveneens een moge te socialiseren beïnvloeden en beheersen lijke vorm van taalbeschouwingsonderwijs waar vanuit deze zeer beknopt weergegeven opvattin bij de receptie van teksten centraal staat een gen kiezen wij voor emancipatorisch taalondermid- del om via taal eigen situaties te herkennen wijs dat tot doel heeft kinderen te begeleiden in en bespreekbaar te maken hun taalontwikkeling zodat zij voor dit soort taalonderwijs is het belangrijk in taal leren gebruiken om hun wensen gevoe en buiten school situaties te creëren waarin kin lens gedachten onder woorden te brengen en deren die functies op een voor hun zinvolle ma 6 nier kunnen leren hanteren zelf hun gang kunnen gaan in het raamplan voor taalonderwijs van morgen bij de keuze van een activiteit gaat het in de eer van het c105 staan vier van dit soort taalgebruiks ste plaats om de betrokkenheid van de leerlingen situaties genoemd waar willen zij zelf aan werken welke behoeften het leven van alleda g en wensen wat betreft de leerstof dragen zij zelf het werken aan thema s en projecten thema aan tisch taalonderwijs bij dergelijke procesdoelen gaat het niet zozeer het werken in andere vakken moedertaal om de oplossing beheersing van kennis alswel om derwijs en toch geen nederlands het onderzoeksproces als geheel hoe werken de het werken aan taal als vak cursorisch taal on kinderen aan een onderwerp en hoe maken zij ge derwijs bruik van de leerstof voor dit onderwerp welke men onderscheidt daarbij functionele en onder initiatieven ondernemen de kinderen hoe lossen steunende taalactiviteiten zij problemen op hoe verloopt de samenwerking functionele taalactiviteiten zijn activiteiten in de groep hoe zelfs- tandig kan hij zij aan een waarbij de taal dienstbaar is aan het sociale ver on- derdeel werken keer aan de onderwijsleersituatie of het project voor de nieuwe ba- sisschool betekent deze werk matig werken aan thema s ondersteunende taal wi- zje dat het begeleiden van kinderen in hun ont activiteiten zijn gericht op het ver- groten van wikkelp proces belangrijker is dan hen brengen allerlei taal- vaardigheden zoals leren lezen leren op een vastgesteld kennisniveau een werkwi-

zje spellen grammatica onderwijs zinsontleding die nauw aansluit bij procesgericht werken is the onderwerp persoonsvorm werkwoordsvervoe matisch taal onderwijs ging opdat kinderen functionele taalactiviteiten beter kunnen uitvoeren thematisch maal onderwijs⁶ in deze opvatting van taalonderwijs is er geen bij thematisch taal onderwijs voortaan aange plaats meer voor de taalmethode als richtingge duid met to ligt de nadruk niet op het selecteren vend middel deze is hoogstens een hulpmiddel van over te dragen vak kennis en vak vaardighe daarvoor is dan wel nodig dat een leerkracht een den het gaat bij to op de eerste plaats om het goed inzicht heeft in wat de verschillende metho kiezen van relevante leerinhouden en doelen des te bieden hebben voor onderwijsgevenden en leerlingen uitgaan van ervaringen van kinderen deze even to geeft vorm en inhoud aan maatschappelijke tueel organiseren is een manier van onderwijs vorming en legt de nadruk op de leerling als geven die voor leerkrachten een voortdurend maatschappelijk individu het is maatschappij leerproces betekent gericht en leerling gericht in het basisonderwijs is er ruimte om vakken als werkwijze nederlands en wereldoriëntatie meer thematisch voor het nieuwe basisonderwijs willen wij pleiten in te vullen louter cursorisch moedertaalonder voor het hanteren van procesdoelen het verschil wijs betekent dat leerlingen kansen worden ont tussen produkt en procesgericht werken ligt in nomen om kennis en vaardigheden efficiënt dit de nadruk die de leerkracht legt op de activiteit is met directe gebruiksmogelijkheden te leren zelf bij produktgericht werken staat van tevoren to is per definitie vakoverschrijdend en is in vast welke prestaties de leerlingen aan het eind ieder geval ook moedertaalonderwijs van het ontwikkelingsproces moeten kunnen beaan dagelijkse taalgebruikssituaties wordt in het heersen de prestaties meestal wat betreft ken onderwijs nog te weinig aandacht geschonken nisbeheersing kunnen dan ook precies worden bij de keuze van de thema s kunnen we uitgaan getoetst bij procesgericht werken ligt de nadruk van de behoeften en interessen van de kinderen op de wijze waarop kinderen activiteiten onder in taaldidactiek aan de basis van de nijmeegse nemen om de omgeving te onderzoeken en de werkgroep wordt erop gewezen dat behoeften keuzes die zij daarbij maken bij procesgericht van kinderen tot op zekere hoogte voorspelbaar werken in de basisschool is het nodig activiteiten zijn vanuit hun maatschappelijke situatie kinde van kinderen te stimuleren daartoe kun je hoe ren hebben ken en hutten in de klas creeren zie het artikel behoeften aan verandering van wat als onjuist over de hutten van avontuur waar de kinderen onbevredigend of onrechtvaardig wordt ervaren veranderingsprojecten begeleiding van kindere n behoeften aan weten aan kennis van de wer een onderwijsgevende is de centrale figuur in de kelijkheid oriënterings of onderzoeksprojec klas die vertelt voordoet vragen stelt en ant ten worden geeft vaak trekt zij hij allerlei zaken behoeften aan ontspanning en gezelligheid naar zich toe het is nodig dat leerkrachten een ontmoetingsprojecten andere houding aannemen deze indeling geeft ook aan welk taalgebruik iemand die kinderen begeleidt zal een veilige ver wordt geoefend ter illustratie een beknopt voor trouwde sfeer in de klas moeten oproepen voor beeld dat veilige gevoel is het van essentieel belang dat kinderen ervaren een bepaalde toestand als onbe de leerkracht de eigen taal van de kinderen accep vredigend en proberen in een ve-

randeringsproject teert de verschillende taalvariateiten als stan de situatie te wijzigen actie voeren voor betere daardtaal streektaal milieutaal de persoonlijke speelvoorziening in de wijk wat betreft het taal manier van uitdrukken van een kind zijn taal gebruik ligt de nadruk op het overleg de argu kundig gezien gelijkwaardig de manier waarop mentatie het betoog taalervaringen die de kin een kind een bepaalde taal gebruikt maakt deel deren kunnen opdoen zijn bijvoorbeeld discuss uit van haar of zijn persoonlijkheid kinderen be sieren en argumenteren met volwassenen het geleiden in hun taalontwikkeling betekent daar woord vragen zich verdedigen tegen verwijten om in eerste instantie kinderen begeleiden in de kritiek op anderen duidelijk onder woorden bren ontwikkeling van hun eigen taal in die ontwik gen publiekgericht schrijven keling zullen kinderen op een bepaald moment de dagelijkse omgang in de kleuterschool geeft verschil ontdekken tussen hun eigen taal en ande tal van mogelijkheden voor thematisch moeder re taalvariateiten de motivatie om die andere taal onderwijs de totale aanpak waarbij kleu taalvariateit en te gebruiken kan een leerkracht ters hun gevoelens en ervaringen kunnen uiteten is niet opleggen hoogstens stimuleren taalbeheer op de kleuterschool een vanzelfsprekendheid in sing en taalbeschouwing zijn dan nauw verbonden lagere school is deze werkwijze door de curso den een kind zal inzicht moeten krijgen in waar rische opzet van de verschillende vakken niet zo voor die andere taalvariateit functioneel is vanzelfsprekend wij willen ervoor pleiten dat in de leerkracht heeft een persoonlijke en beroeps de nieuwe basisschool deze thematische werkwij matige manier om zich uit te drukken dat laatste ze een doodgewone zaak wordt komt naar voren in de zogenaamde vaktaal in bij deze benadering komt taalonderwijs ook bij het schoolregister vakken zoals aardrijkskunde andere vakken om de hoek kijken en geschiedenis hebben hun eigen jargon het antwoord op de vraag in hoeverre dat jargon op moedertaalonderwijs en toch geen nederlands korte termijn toepasbaar is voor kinderen in hun bij rekenen wereldoriëntatie bewegingsonder leven op school en buiten school moet bepalend wijs beeldende vorming wordt gepraat worden zijn voor het al dan niet hanteren ervan door de begrippen gebruikt kinderen leren omgaan met leerkracht die begrippen met de wereld achter die begrip in de interactie tussen leerkracht en kind moeten is een vorm van taalonderwijs zo komen de leerkracht gericht zijn op het stimuleren van bijvoorbeeld bij bewegingsonderwijs op een heel de mondigheid van de kinderen dat is niet een natuurlijke wijze allerlei ruimtelijke en tijdsbe voudig in een maatschappij waarin volwassenen grippe aan de orde kinderen moeten in de rij het voor het zeggen hebben het ter discussie voorin achteraan staan moeten op de banken stellen van eigen gedrag omkeerbaarheid in het lopen of eroverheen moeten eerst de bal vangen omgaan met elkaar wat de leerkracht tegen een dan ermee wegrennen verspringen hoogspringen kind zegt moet ook andersom kunnen zijn voor enz taallesjes over voor en achter op en over waarden een goede interactie tussen leerkrach enz zijn veel minder leuk minder effectief min ten en leerlingen is een interactie waarin leer der zinvol het is erg belangrijk dat een leerkrachten leerlingen serieus nemen ook in hun ge kracht zich realiseert welke begrippen welke taal voelens en waarin zij ingaan op hun voorstellen gebruikssituaties in de andere vakken mogelijk en initiatieven de leerkracht kiest dan voor he-

den bieden voor taalbeheersingsonderwijs werkvormen die de samenwerking van de leerlingen stimuleren leerkrachten kunnen kinderen motiveren om welke onderwijsdoelen het worden voor de nieuwe basisschool de werkwijze gaat en kunnen bevorderen dat leerlingen hun zinnen en waarden van het kleuteronderwijs worden meningen geven over het werk van zichzelf en andere nog onderschat door van deze verworvenheden zijn bij een goede interactie houdt een leerkracht uit te gaan zal de van een standpuntnota op conflicten steeds bespreekbaar stellen door deze ideeën uit te dragen kan de in de begeleiding van kinderen zal observatie in van invloed uitoefenen op opleidingen applicatie de vorm van meedoen en kijken een belangrijke tiecursussen en schoolwerkplanontwikkelingen activiteit zijn verschillen tussen kinderen vereist de ontwikkeling van schoolwerkplannen voor de sen een gedifferentieerde aanpak taalonderwijs nieuwe basisschool wordt de laatste tijd op gang in taalgebruikssituaties levert daar toe mogelijke geholpen door de activiteiten van de projectgroep den leerplanontwikkeling basisschool poglob van de stichting voor de leerplanontwikkeling evaluatie slo e aan deze blauwe discussienota is te zien het is erg belangrijk dat leerkrachten evaluaties dat de ideeën van de van over moedertaalonderwijs van de activiteiten en prestaties van kinderen niet wijs nog niet genoeg zijn gehoord beperken tot het invullen van een rapport eva in de van is onder meer een werkgroep swp lueren is een voortdurend proces waarbij met de schoolwerkplan opgericht die onder andere een kinderen zelf wordt gepraat bij het vertalen van informatiemap samenstelt over beslissingsmoment het ontwikkelingsproces van het kind naar de menten bij het ontwikkelen van een swp de ouders kan niet worden volstaan met cijferrapport van kan themadagen over moedertaalonderwijs porten en enkele regels over gedrag en vlijt een in het swp organiseren waar aanwijzingen worden woordverslag kan juist concrete voorbeelden bedenken gegeven over procesbegeleiding zelfontdekking vatten waarin zowel ouders als kinderen kunnen kennis leren creativiteitsontwikkeling thematisch proeven hoe de ontwikkeling verloopt hoe kin moedertaal onderwijs werkwijze begeleiding deren zich sociaal gedragen in de groep hoe zij van leerlingen en evaluatie samenwerken luisteren naar anderen initiatieven tenslotte kan moeder zoals met dit themanum nemen hoe kinderen zich emotioneel ontwikkelen meer publiciteit over deze onderwerpen verzorgen gaan zij met plezier aan de slag waar hebben geen ben zij speciale interesse voor kunnen zij hun gevoelens hun wensen en mening naar voren brengen noten door allerlei werkstukken schriften en anderz 1 dit artikel is tot stand gekomen nadat reina van teriaal van de kinderen tijdens oudergesprekken ballegooien en ellen loos al veel hadden nagedacht te tonen en uit te leggen waar hun kind aan heeft over de opzet ervan wij danken hen voor de waarde gewerkt kan een leerkracht laten zien hoe de volle suggesties en voor de tijd en ene r gie die zij in de eerste opzet hebben gestoken ontwikkeling van een leerling verloopt in deze 2 geciteerd uit andries oldersma de meester is gek situatie is het ongepast om kinderen onderling te p 13 vergelijken qua kennisbeheersing tempo en aan 3 aan het eind van het schooljaar 1977 78 bleef een leg onderwijsgevend dienen zoveel mogelijk op de 17 leerlingen bij de overgang van klas 1 naar 2 het concurrentieprincipe uit de school te bannen zitten aan het eind van het schooljaar 1 978 79 was dit een op de 1 8 leerlingen de cijfers zijn afkomstig vaak vormt de leerstof

nog steeds een drempel van het cbs waar kinderen over struikelen zij beheersen de 4 uitzending zi v ara gesprek van guus ku yer me t leerstof onvoldoende en bli- jven daarom zitten wilhelmina b ladergroen wij kiezen voor een selectievrij basi- sonderwijs 5 centrale werkgroep moedertaalonder w ijs raa mpla n voor taalonder wijs van morgen con tactorgaan voor kinderen laten zitten is onmacht van de school de i n n ovatie van het onderwijs cio d en b osch 198 0 wat ka n d e von d oe n 6 d e vo n heeft kortgeleden een stand p untennota over thematic h onderwi- js uitgebrach t die is gepubli scholen moeten er is een nieuwe wet op het ceerd in moer 1981 2 7 n ijmeegse werkgroe p taaldidactiek taa kdidac tiek basisonderwijs de voorbereidingen van de inte aan de basis w olters n oordhoff groningen 19 78 gratie doen vermoeden dat eenzijdig de onder 8 z ie het artikel van leen speelman een onderwijs wijsdoelen van het lager onderwijs normatief leerplan een goed leer- plan in moer 1981 2 9